

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide

Številka: 172-01/13-10 EPA 1067-VI
Ljubljana, 10. 4. 2013

Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide je, na podlagi 20. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09 in 101/10) in drugega odstavka 56. člena Zakona o Državnem svetu (Uradni list RS, št. 100/05- UPB1 in 95/09 - odl. US), oblikovala naslednje

M n e n j e

k Predlogu zakona o spremembi in dopolnitvah Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-2A) – skrajšani postopek

Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide je na 5. seji 9. 4. 2013 obravnavala Predlog zakona o spremembi in dopolnitvah Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-2A), ki ga je v obravnavo in sprejem Državnemu zboru poslala Vlada Republike Slovenije.

Komisija **podpira** predlog zakona.

Predlagatelj zakona kot ključni cilj predloga zakona navaja povrnitev možnosti za vključenost v prostovoljno zavarovanje pod pogoji, ki so veljali pred uveljavitvijo ZPIZ-2 in ki se bodo postopno spreminjali, hkrati pa naj bi se s predlaganimi rešitvami zasledoval cilj zagotavljanja socialne varnosti najranljivejšim skupinam oseb, ki so prijavljene na Zavodu RS za zaposlovanje kot brezposelne osebe in so tik pred upokojitvijo, saj bodo na podlagi vključenosti v zavarovanje lahko ob nastopu zavarovalnega rizika upravičeni do pokojnine in vseh ostalih pravic iz obveznega zavarovanja.

Predlagatelj se je na podlagi opozoril socialnih partnerjev, zlasti sindikatov, glede negativnih posledic sprejetih zakonskih določb ZPIZ-2, ki se nanašajo na enkraten in visok dvig prispevkov za prostovoljno vključitev v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje za brezposelne osebe. Predlog zakona tako uvaja prehodno obdobje in postopen dvig najnižje osnove za osebe, ki so bile do 31. decembra 2012 prostovoljno vključene v obvezno zavarovanje na podlagi sedme alineje prvega odstavka 34. člena ZPIZ-1 (brezposelne osebe, ki so vpisane v katero od evidenc pri Zavodu RS za zaposlovanje), in sicer za obdobje od 2013 do 2018. Po predlagani ureditvi naj bi se tako najnižja osnova postopoma zviševala od 16 % zadnje znane povprečne letne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji, preračunane na mesec, v letu 2013, pa do končnih 60 % zadnje znane povprečne letne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji, preračunane na mesec, v letu 2018.

S predlogom zakona naj bi se po besedah predlagatelja zagotovila tudi pravna podlaga za možnost vključitve v prostovoljno zavarovanje za osebe, ki so vključene v obvezno zavarovanje s krajšim delovnim časom od polnega in opravljajo kmetijsko dejavnost, ureja pa se tudi možnost zniževanja starostne meje na račun dopolnjene zavarovalne dobe s povečanjem v 398. členu ZPIZ-2.

Komisija se je seznanila tudi z aktivnostmi Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje pri pripravi predloga zakona. Slednji je tako aktivno sodeloval zlasti pri ureditvi vprašanja prostovoljne vključitve v obvezno zavarovanje ter možnosti zniževanja starostne meje na račun dopolnjene zavarovalne dobe, pri čemer je bilo odločilnega pomena vprašanje retroaktivne veljavnosti posameznih določb novele zakona.

Komisija se je seznanila s stališčem Interesne skupine delojemalcev, ki je predlog zakona obravnavala na svoji 7. seji, 9. 4. 2013. Komisija stališče podpira ter ga v nadaljevanju smiselno povzema.

Komisija tako ugotavlja, da se v drugih evropskih državah, zlasti v skandinavskih, spreminjanja zakonodaje na področju pokojninskega in invalidskega zavarovanja lotevajo premišljeno in počasi, saj gre za zahtevne projekte na ravni države. Dialog iskanja najboljših rešitev med socialnimi partnerji tako pogosto traja par let. V Sloveniji na žalost temu ni tako. Pogosto se sistemske spremembe na ključnih področjih (pokojninsko in invalidsko zavarovanje, zdravstveni sistem, delovnopravno področje) sprejemajo prehitro in premalo premišljeno. Dokaz za to je tudi lani sprejeti ZPIZ-2, ki je zaradi naglice pri sprejemanju prinesel tudi veliko neustreznih rešitev, katerih negativne posledice so se pokazale že takoj na začetku faze implementacije zakona.

ZPIZ-2 je zelo ostro posegel v položaj brezposelnih oseb, zlasti tistih, ki niso bile prijavljene na Zavodu RS za zaposlovanje oziroma dolgotrajno brezposelnih. Mesečni prispevek za prostovoljno vključitev v obvezno pokojninsko zavarovanje je namreč po določbah ZPIZ-1 znašal 57,89 evrov, nato pa se je s sprejemom ZPIZ-2 višina tega prispevka drastično zvišal na 190,82 evrov. Gre za nesprejemljivo visoko povečanje mesečne premije za eno od družbenih skupin, ki je najbolj ranljiva – za brezposelne, zlasti starejše. Na to, da je bilo povečanje za mnoge nevzdržno, kažejo podatki ZPIZ o tem, da se je do 1. 3. 2013 okoli 7.000 prostovoljnih zavarovancev (od vsega skupaj nekaj čez 23.000 oseb, ki so bile leta 2012 prostovoljno vključene v obvezno zavarovanje) takoj odjavilo iz omenjenega zavarovanja. Pri tem je potrebno izpostaviti, da se je položaj brezposelnih v zvezi z izpolnitvijo pogojev ne samo za starostno, ampak tudi za predčasno upokožitev, z zaostritvijo pogojev za upokožitev na podlagi določb ZPIZ-2 že tako precej poslabšal.

Komisija ugotavlja, da je pristojno ministrstvo takoj odreagiralo na pripombe sindikatov glede neustreznega dviga osnov za prispevke, vendar se je v tem vmesnem času v praksi zakon že izvajal in zavezanci za plačilo so prejeli položnice z novimi, višjimi zneski. Hkrati je dolgotrajno brezposelne doletela še dodatna finančna obremenitev kar se tiče prispevkov za obvezno zdravstveno zavarovanje, saj so se slednji povišali s 14,17 evrov na kar 45,48 evrov (v skladu s prvim odstavkom 54. člena Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju se namreč prispevek za osebe s stalnim prebivališčem v Republiki Sloveniji, ki ne izpolnjujejo pogojev za zavarovanje na eni od zavarovalnih podlag in

si same plačujejo prispevek, plačuje od bruto osnove za pokojninsko in invalidsko zavarovanje). Prav tako je potrebno upoštevati še breme plačila prostovoljnega zdravstvenega zavarovanja, ki pa se giblje od 27,76 do 29,42 evra. Finančna obremenitev za pokritje vseh treh vrst zavarovanj je tako za dolgotrajno brezposelne v celoti po novem znašala okrog 260 evrov. Takšne finančne obremenitve si velik delež dolgotrajno brezposelnih ne more privoščiti, kar zanje pomeni, da ostajajo brez osnovnih pravic v okviru zdravstvenega varstva, hkrati pa se slabša njihova socialna varnost.

Komisija podpira ureditev pravice do vračila preveč plačanega prispevka v 5. členu predloga zakona, saj je to nujno potrebno. Pri tem pa vseeno opozarja, da s predlaganim postopnim dvigom najnižje osnove za plačilo prispevkov za prostovoljno vključitev v obvezno pokojninsko zavarovanje ne bodo rešene vse težave brezposelnih oseb. Predlagana ureditev je namreč krivična do zavarovancev, ki so se na novo prostovoljno pokojninsko zavarovali po 1. januarja 2013 in ne morejo uveljavljati pravice do vračila preveč plačanega prispevka. Določbe 3. in 5. člena predloga zakona je namreč moč razumeti tako, da so do vračila preveč plačanega prispevka upravičeni zgolj tisti, ki so bili prostovoljno vključeni v obvezno zavarovanje že v času do 31. decembra 2012 in sicer na podlagi določb sedme alineje prvega odstavka 34. člena ZPIZ-1, od uveljavitve novega zakona pa po prvem odstavku 25. člena ZPIZ-2. Novo zavarovani po 1. januarju 2013 bi torej po takšni razlagi določb zakona do te pravice ne bili upravičeni.

Prav tako je moč pričakovati, da se položaj dolgotrajno brezposelnih tudi v naslednjih letih ne bo izboljšal, zato bo predlagana lestvica višanja premije v naslednjih letih to skupino ponovno prizadela, saj se bodo finančne obremenitve z leti občutno višale. Komisija zato poziva Vlado Republike Slovenije, da naj sprejme ustrezne ukrepe, na podlagi katerih se tudi v naslednjih letih ne bodo poslabšale ali celo onemogočile možnosti trajno brezposelnih za prostovoljni vstop v obvezno pokojninsko zavarovanje.

Komisija se je seznanila tudi s predlogom amandmaja Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije (KGZS) k 7. členu predloga zakona, s katerim je KGZS predlagala, da naj se razmejitev med širšim in ožjim obsegom zavarovanja za prostovoljno zavarovane kmete, ki se jim osnova določa po prvem in tretjem odstavku 407. člena ZPIZ-2 in ki so jo v skladu s tem plačevali od 1. januarja 2013, uredi drugače kot za prostovoljno zavarovane brezposelne osebe iz tretjega odstavka 411. člena ZPIZ-2. Predlagajo enako razmejitev med širšim in ožjim obsegom pravic kot jo je določal ZPIZ-1, pri čemer naj bi se upoštevala posebnost zneskov osnov, določenih v 407. členu ZPIZ-2. Komisija pri tem ugotavlja, da Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti predlaganega amandmaja ne bo vključilo v predlog zakona, saj naj to ne bi bilo v skladu s trenutno veljavno ureditvijo, po kateri ni več možnosti zavarovanja za ožji obseg pravic.

* * *

Za poročevalca je bil določen član komisije mag. Dušan Semolič.

Sekretarka komisije
Nuša Zupanec, l. r.

Predsednik komisije
mag. Peter Požun, l. r.